

Klimaproblemet nedenunder

Australia - og Norge - kan lære av New Zealands regulering av tilbudet av fossile brensler heller enn etterspørselen.

Som et avbrekk i norsk oljedebatt kunne en kanskje henvende seg til klodens største kulleksportører. Og nettopp det har jeg gjort nå på skrivende dag - tross skiføret hjemme var jeg ikke vanskelig å be da det kom invitasjon til å gi plenumsforelesningen på den årlige konferansen til Australasian Agricultural and Resource Economics Society (AARE).

For Australias avhengighet av kull kan minne om vår avhengighet av olje og gass, men den medfører enda større utslipp. Samtidig kan vi lære mye av en sammenligning.

Australia var lenge verdens største eksportør av kull; nå kun forbigått av Indonesia. Siden australierne også er blant dem som vil bli mest påvirket av klimaendringer, er det kanskje overraskende at de ikke tidligere har koblet debattene om klima og kull. Men så lenge klimaforhandlingene dreier seg om nasjonale utslipp heller enn egen utvinning, så ser de seg ikke ansvarlig for andres forbrenning av deres kull.

Nå flettes de to debattene sammen. I Queensland ønsker det indiske Adani-selskapet å åpne landets største kullgruve. Anlegget krever store investeringer, og når de er gjort, vil gruen gi kull i 60 år og medføre utslipp større enn de nordiske utslippene - hvert eneste år. Gruven er enorm, men vil være relativt lite lønnsom, og Adani krever derfor offentlige subsidier til jernbaner og annen infrastruktur. Lokale myndigheter vil gjerne støtte prosjektet i håp om arbeidsplasser og forsinket utflytting.

Det hele virker risikabelt siden India, som skal importere det meste av kullet, har lovet å redusere sitt kullforbruk. I en klimavennlig verden vil etterspørselen etter kull gå ned, og derfor er australske banker lite lystne på å finansiere gruen. Kinesiske banker og Indias statsbank er mer sannsynlige investorer, og dersom sistnevnte støtter prosjektet, vil Indias opprinnelige løfte være lite troverdig.

Dersom kinesiske banker og

Australias kull forurensmer mer enn vår olje og gass, men fordelene ved å regulere utvinning gjelder også for Norge. Her Hazelwood kullkraftverk i delstaten Victoria i Australia som har vært i drift i 52 år. Kraftproduksjonen ble offisielt stengt i mars 2017 av miljømessige årsaker.

Foto: Quinn Rooney/Getty Images

Fredagskronikken

Bård Harstad

Indias statsbank finansierer prosjektet, tyder det på at de har lave forventninger til at Parisavtalen vil føre til store kutt i den globale etterspørselen etter kull. Åpning av gruen er nærmest som å gamble på at klimaavtalen vil mislykkes. Den pessimistiske forventningen er selvoppfyllende, siden flere gruver gjør fremtidige kutt vanskeligere.

Australske politikere har myndighet til å bestemme om nye kullgruver skal åpnes. På

dagens forelesning rakk jeg å analysere flere fordeler ved å begrense mengde kull og den noe høyere råvarepris det vil medføre:

- Redusert tilbud gir høyere pris til eksportører som Australia; i motsetning til de lavere prisene som følger av redusert etterspørsel.
- Etterspørselen etter Australias naturgass kan øke når kull blir dyrere.
- Høyere kullpriser gir økte investeringer og inntekter til den voksende industrien som satser på fornybare energikilder.
- Høyere pris globalt motiverer selv «gratispassasjer» - land uten ambisiøs klimapolitikk - til å redusere eget kullforbruk og satse på fornybare kilder.
- Det blir mindre fristende å være gratispassasjer når den globale prisen uansett er høy.
- Redusert utvinning signaliserer Australias forventning om at Parisavtalen kan minske etterspørselen. Slike forventninger er, som nevnt, selvforsterkende.
- Dersom Parisavtalen likevel mislykkes, så setter begrensninger på utvinning et tak på forbruk av fossile brensler og dermed blir dette en slags forsikringsordning for klimaet.

Australias kull forurensmer mer enn vår olje og gass, men fordelene ved å regulere utvinning gjelder også for Norge og andre eksportører. Disse fordelene er selvsagt større om flere eksportører går sammen om å kutte utvinning. Eksportprisen blir da enda høyere, og vi unngår at andre utvinner mer når vi selv utvinner mindre.

Men vil det fungere i praksis?

I denne forelesningen kunne jeg ikke vise til norske erfaringer med å regulere utvinning - dessverre. Isteden kan begge land lære av New Zealand, der jeg møtte miljøverndepartementet tidligere i uken.

Som EU har New Zealand et system med handel av utslippskvoter. I motsetning til EU, der det er de som faktisk slipper ut CO₂ som må kjøpe kvoter, så er det utvinnere og importører av fossile brensler som må kjøpe utslippsrettigheter i New Zealand. Slik vil tilnærmet alle utslipp fanges opp av systemet, selv om relativt få aktører deltar i kvotemarkedet. Systemet er lettere å administrere og det kan dermed favne flere sektorer enn det vi har klart i Europa.

New Zealand har illustrert de administrative fordelene ved en

Australias avhengighet av kull kan minne om vår avhengighet av olje og gass, men den medfører enda større utslipp

klimapolitikk som regulerer tilbudssiden istedenfor etterspørselen i markedet for fossile brensler. De øvrige fordelene kommer på toppen av det hele - for eksportører som oss.

Bård Harstad, professor ved Økonomisk institutt, Universitetet i Oslo.

Mer debatt s. 30-32 →

Utviklingsministeren Nikolai Astrup bør ta initiativ til grundig diskusjon om ansvarsfordeling rundt bærekraftsmålene

Dan Banik og Benedicte Bull, professorer ved Senter for Utvikling og Miljø, Universitetet i Oslo

Fredagskronikken

Alexander Cappelen

Bård Harstad

Ola Kvaløy

Katrine Løken

Simen Markussen

Mari Rege

Karen Helene Ulltveit-Moe

Debattansvarlig: Vidar Ivarsen Telefon: 22 00 10 59 Sentralbord: 22 00 10 00 Epost: debatt@dn.no Telefaks: 22 00 11 10

Hovedinnlegg/kronikk: Maks 4500 tegn inklusive mellomrom Underinnlegg/replikk: Maks 1500 tegn (ca. 250 ord) Legg ved portrettfoto.

Alt stoff som leveres til Dagens Næringsliv, må produseres i henhold til Vær varsom-plakaten. Dagens Næringsliv betinger seg retten til å lagre og utgi alt stoff i avisen i elektronisk form, også gjennom samarbeidspartnere. Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innsendte manuskripter. Debattinnlegg honoreres ikke.